

چشم‌اندازهایی از تاریخ معاصر جهان - ۱

چرنوبیل

ویراسته دیوید اریک نلسون
ترجمه شهربانو صارمی

این کتاب ترجمه‌ای است از:

**Perspectives on Modern World History:
Chernobyl**

David Erik Nelson (Book Editor)
Greenhaven Press, 2010

انتشارات قوqnoos

تهران، خیابان انقلاب، پلاک شهدای ژاندارمری،

شماره ۱۱۱، تلفن ۰۲۱ ۸۶۴۰ ۶۶۴۰

ویرایش، آماده‌سازی و امروفت

تحریریه انتشارات قوqnoos

ویراسته دیوید اریک نلسون

چرفوqیل

ترجمه شهربانو صارمی

چاپ اول

۱۱۰۰ نسخه

۱۳۹۹

چاپ رسام

حق چاپ محفوظ است

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۰۴-۰۳۳۲-۶

ISSN: 978-622-04-0332-6

www.qoqnoos.ir

Printed in Iran

۳۵۰۰۰ تومان

عنوان و نام پدیدآور: چرنوبیل/ویراسته دیوید اریک نلسون؛ ترجمه شهریار صارمی.

مشخصات نشر: تهران: ققنوس، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۱۹۱ ص.: مصور، نقشه.

فروست: چشم اندازهایی از تاریخ معاصر جهان: ۱.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۰۴-۰۳۳۲-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Chernobyl, c2010.

یادداشت: نمایه.

موضوع: حادثه هسته‌ای چرنوبیل، اوکراین، ۱۹۸۶ م. — تاریخ

موضوع: Chernobyl Nuclear Accident, Chernobyl, Ukraine, 1986 -- History

موضوع: نیروگاه‌های اتمی — اوکراین — چرنوبیل — حوادث

موضوع: Nuclear power plants -- Accidents -- Ukraine -- Chernobyl

شناسه افزوده: نلسون، دیوید اریک، ویراستار

شناسه افزوده: Nelson, David Erik

شناسه افزوده: صارمی، شهریار، ۱۳۴۳ -، مترجم

رده‌بندی کنگره: TK ۱۳۶۲

رده‌بندی دیویی: ۳۶۳/۱۷۹۹۰۹۴۷۷۷

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۷۷۳۳۳۳۹

فهرست

۹	پیشگفتار.....
۱۳	مقدمه
۱۹	نقشه جهان

بخش اول: زمینه تاریخی فاجعه چرنوبیل

۲۴	دیدگاه اول: فاجعه چرنوبیل.....
	دیوید آر. مارپلس
	در ۲۶ آوریل ۱۹۸۶، آزمایش منی با برنامه ریزی ضعیف باعث انفجار رآکتور هسته‌ای شماره ۴ نیروگاه اتمی چرنوبیل در اوکراین شد. نتیجه این انفجار انتشار مواد رادیواکتیو بود که باعث تخلیه اجباری ۱۳۵,۰۰۰ نفر از منطقه شد. از جمله ۴۵,۰۰۰ نفر جمعیت پریپیات — و تقریباً ۱۶۰,۰۰۰ کیلومتر مربع زمین کشاورزی را در مرکز اروپای شرقی به شدت آلوده کرد.

۳۰	دیدگاه دوم: توسعه صنعت هسته‌ای شوروی.....
	دیوید اف. دوک
	نویسنده به شرح توسعه صنایع هسته‌ای نظامی و غیر نظامی اتحاد شوروی می‌پردازد، از جمله جنبه‌های فنی رآکتورهای نوع آب‌بسی‌ام‌کی که در طول متدّارل بود و نقایض موجود در طراحی آن که عامل مستقیم فاجعه چرنوبیل شناخته می‌شود.

۴۲	دیدگاه سوم: پنهانکاری شوروی در رویارویی با این فاجعه.....
	سلستین بولن
	در این مقاله، که سه روز پس از فاجعه چرنوبیل منتشر شد، گزارشگر واشینگتن پست به جزئیات این حادثه بیشتر بر مبنای اطلاعاتی چهارجمله‌ای آژانس خبرگزاری رسمی شوروی می‌پردازد. قبل از این اطلاعات، حتی شهروندانی که در نزدیکی کیف زندگی می‌کردند نیز اطلاعات چندانی از ابعاد حادثه نداشتند.

۴۸	دیدگاه چهارم: افسانه‌سرایی شوروی دربارهٔ ایمنی.....
	گریگوری مدودف
	گریگوری مدودف سرمهندس چرنوبیل در دوران ساخت آن بود. او در نوشته‌ای به سال ۱۹۸۹، به این باور عمومی پرداخته که انرژی «ایمنی صلح‌آمیز» هیچ خطری ندارد.

دیدگاه پنجم: فاجعه اقتصادی ۵۹

ریچارد ال. هادسون

چهار سال پس از حادثه چرنوبیل، گزارش منتشرشده اقتصاددانان صنعت هسته‌ای شوروی نشان داد که هزینه این حادثه تقریباً بیست برابر چیزی بوده که ابتدای امر تخمین زده می‌شد. اتحاد شوروی کمتر از دو سال پس از انتشار این مقاله از هم پاشید.

بخش دوم: مباحث پیرامونی فاجعه چرنوبیل

دیدگاه اول: گزارش‌های اولیه از موفقیت‌آمیز بودن عملکرد شوروی در حادثه چرنوبیل ۶۴

ریچارد ویلسون

در گزارشی جدید که به عملکرد شوروی در حادثه چرنوبیل مربوط می‌شود، این فیزیکدان دانشگاه هاروارد و متخصص فناوری هسته‌ای معتقد است که تلاش‌های انجام‌گرفته برای بازسازی نه‌فقط کافی بلکه حتی قابل قبول هم بوده است.

دیدگاه دوم: گزارش‌های به دور از واقعیت و برآوردهای اندک از تشعشع و پیامدهای منفی آن بر سلامت ۷۰

گلن آلن چینی

گزارشی از اوکراین در روزی پس از فروپاشی اتحاد شوروی (پنج سال پس از حادثه چرنوبیل)، نویسنده تهدید بود که بازه یافته‌های سازمان ملل با توجه به تأثیرات منفی حادثه چرنوبیل بر سلامت با خلاصه‌ای از نحوه ثبت پرونده‌های پزشکی مربوطه توسط مقامات شوروی و مقامات محلی بیان کرده است.

دیدگاه سوم: تشعشع حاصل از فاجعه چرنوبیل باعث شدتی نبود که انتظار می‌رفت ۸۰

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی

آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، سازمان ملل، سازمان بهداشت، و دولت‌های بلاروس، فدراسیون روسیه و اوکراین به این نتیجه رسیدند که تشعشع حاصل از حادثه چرنوبیل به آن شدت یا گستردگی نبوده که هراس داشتند.

دیدگاه چهارم: بارش بیشتر تشعشعات ناشی از انفجار چرنوبیل در بلاروس ۸۸

فرد ویر

هرچند راکتور چرنوبیل در اوکراین قرار داشت، تقریباً ۷۰ درصد تابش رادیواکتیو در سرزمین مجاور آن یعنی بلاروس رخ داد و ۲۰ درصد از این کشور را آلوده کرد - منطقه‌ای که هنوز هم ۱/۵ میلیون بلاروسی در آن به سر می‌برند.

دیدگاه پنجم: کدام کشور بیش از همه متحمل آثار حادثه چرنوبیل شد؟ ۹۳

مری مایکیو

گزارشگری از کیف اوکراین به بررسی این ادعا پرداخته که «بلاروس بیشترین صدمه را از فاجعه چرنوبیل دیده». یادآوری تناقض‌های متعدد در روایت‌های مکرر از این «حادثه».

دیدگاه ششم: مقامات روس و بلاروس به کم‌اهمیت نشان دادن پیامدهای چرنوبیل ادامه

می‌دهند ۹۸

یلنا استاروویتسا

گزارشی از یک خبرنگار روس که نشان می‌دهد فاجعه چرنوبیل چگونه در رسانه‌های خبری روسیه کم‌اهمیت جلوه داده شد.

دیدگاه هفتم: فاجعه چرنوبیل ضربه‌ای سخت به اتحاد شوروی بود..... ۱۰۳

استیون ویکز
نوشته خبرنگار بریتانیایی درباره حادثه چرنوبیل و تأثیرات آن روی افراد در بخش‌های
مختلف اروپا، به استدلال او، شدت این حادثه و بازسازی سرسری آن باعث تسریع فروپاشی
اتحاد شوروی شد.

دیدگاه هشتم: کشاورزی در زمین‌های آلوده بلاروس ۱۰۸

استیون لی مایرز
خبرنگار به اطلاعیه سال ۲۰۰۴ الکساندر لوکاشنکو، رئیس‌جمهور بلاروس، پرداخته است.
به گفته لوکاشنکو، مناطق آلوده بلاروس برای کشاورزی و استفاده‌های دیگر بی‌خطر است.

دیدگاه نهم: کمک‌رسانی به کودکان صدمه‌دیده حادثه چرنوبیل در زادگاهشان ۱۱۴

سارا کنری
نگوشت پر ژله بن‌المللی کودکان چرنوبیل (سی‌سی‌پی‌آی)، سازمان خیریه‌ای که در زمینه
تغذیه کودکان بی‌سرپرست بلاروس که ظاهراً در نتیجه فاجعه چرنوبیل به بیماری‌های
مختلف مبتلا شده‌اند سرمایه‌گذاری می‌کند.

دیدگاه دهم: مقایسه دو حادثه چرنوبیل و تری مایل آینلد ۱۱۹

ریچارد دی. فیتزجرالد
به استدلال نویسنده، در اکت ۱۹۷۹ واکنش‌های متناقض از گذاخت ناقص هسته‌ای سال ۱۹۷۹
در نیروگاه اتمی تری مایل آینلد، ایالات متحده، و فاجعه چرنوبیل در اتحاد شوروی تفاوت‌های
بنیادین ایدئولوژیک میان دو کشور را به‌نمایش می‌گذارد.

دیدگاه یازدهم: فاجعه چرنوبیل نشان‌دهنده ساهیت ذاتاً خطرناک انرژی هسته‌ای است..... ۱۲۵

هاروی واسرمن
روزنامه‌نگار آمریکایی و فعال ضد هسته‌ای، به‌رسانه‌ها می‌گوید حادثه چرنوبیل — که
قبل از حادثه «غیرممکن» به نظر می‌رسید — نشانه‌دهنده نگرانی‌های اجتناب‌ناپذیر و زیان‌های
انرژی هسته‌ای در زمینه سلامت است.

دیدگاه دوازدهم: گردشگری در چرنوبیل ۱۳۱

تام بارفیت
در سال ۲۰۰۲، منطقه ممنوعه آلوده به رادیواکتیو پیرامون نیروگاه اتمی چرنوبیل آن‌قدر
امن فرض شد که به غیرنظامیان اجازه بازدید کنترل‌شده از منطقه داده شود. خبرنگار
توضیح می‌دهد که صدها گردشگر هرساله از شهر متروک پریپیات و زمین‌های اطراف
نیروگاه اتمی چرنوبیل دیدن می‌کنند.

بخش سوم: روایت‌های شخصی

دیدگاه اول: روایت کارمند اتاق کنترل از حادثه و زندگی پس از آن ۱۳۸

ویوین پری
ساشا یوفچنکو ۲۵ آوریل ۱۹۸۶ در واحد ۴ نیروگاه چرنوبیل کار می‌کرد، او آنچه را در

هنگام انفجار رخ داد و هرج و مرجی را که متعاقب آن شاهدش بود برای ویوین پیری خبرنگار توضیح داد.

دیدگاه دوم: روایت یک مأمور پاکسازی در چرنوبیل ۱۴۴

سرگئی ب.، مصاحبه با مارک رزنیکوف

«سرگئی ب.» در سال ۱۹۸۶ نیروی ذخیره ارتش شوروی و شیمیادانی آموزش دیده بود. او برای کار به عنوان «مأمور پاکسازی» در محوطه چرنوبیل داوطلب شد. سرگئی ب. از تلاش بیهوده‌ای می‌گوید که کابوسی اداری و زیست‌محیطی بود.

دیدگاه سوم: روایت زنان و کودکان چرنوبیل ۱۵۲

سویانا آلکسیویچ

در این فصل با همسران و فرزندان مأموران پاکسازی و کارکنان نیروگاه که در پریپات زندگی می‌کردند صحبت شده است. در کمتر از چهار کیلومتری نیروگاه چرنوبیل این شهر پنجاه هزار نفری از مصائب زندگی کارکنان نیروگاه و خانواده‌هایشان ساخته شده بود و بعد از حادثه برای همیشه خلیه شد.

دیدگاه چهارم: سروده‌های ارارکن پریپات ۱۶۲

لیوبوف سیرووا ترجمه اید لوین و الیساوینا ریچی

شاعری که همراهش در بخشی از پریپات، بسیار نزدیک به نیروگاه، زندگی می‌کرد از خشونت و ناامیدی در میان وارثان چرنوبیل می‌گوید، کسانی که در اجتماعات جدید احساس طردشدگی داشتند و فکر می‌کردند حکومت آن‌ها را به حال خود رها کرده است.

دیدگاه پنجم: روایت فعال ایرلندی که به «کودکان بی سرپرست چرنوبیل» کمک می‌کند ۱۶۷

ایدی رُوش

ایدی رُوش، بنیان‌گذار پروژه بین‌المللی کودکان چرنوبیل، کودکان بازمانده از فاجعه چرنوبیل را برای استراحت و بازیابی قوا به ایرلند می‌برد.

دیدگاه ششم: روایت یک گردشگر از چرنوبیل ۱۷۲

چارلز هولی

خبرنگاری که سفر یک‌روزه‌اش به منطقه ممنوعه آلوده به مواد رادیواکتیو برامون چرنوبیل را روایت می‌کند.

فهرست اصطلاحات ۱۷۷

گاه‌شمار ۱۷۹

برای مطالعه بیشتر ۱۸۱

نمایه ۱۸۵

پیشگفتار

«تاریخ برای آینده برنامه‌ای به ما نمی‌دهد، اما می‌تواند درکی کامل‌تر از خود ما و طبیعت بشری مشترکمان ارائه کند، از این رو بهتر می‌توانیم با آینده مواجه شویم.»

— رابرت پن وارن
شاعر و داستان‌نویس آمریکایی

در تاریخ هر ملت رویدادهای سرنوشت‌سازی وجود دارد که برای آن ملت در حکم نقطه عطف است و تأثیری فراتر از مرزهای آن دارد. این رویدادها — که دربرگیرنده طیف کاملی از خصایص بشری است، از جمله خشونت، طمع و جهالت، و همچنین رشادت، دلاوری و قدرت — تقریباً همیشه پیچیده است و جنبه‌های مختلفی دارد. دانشجوی تاریخ با مسائل چالنده‌ای روبرو می‌شود که با رویدادهایی مانند جنگ، جنبش‌های اجتماعی و بلایای زیست‌محیطی که دنیا را دگرگون می‌کند. اما درک این رویدادهای مهم تاریخی در صورتی بهتر می‌شوند که از منظرهای گوناگون بررسی شوند؛ بررسی از دیدگاه افرادی که از نزدیک شاهد وقایع بوده‌اند یا از فاصله مکانی و زمانی دور آن را رصد کرده‌اند. این درک با فهم مباحث پیرامونی و تندوکاو در رویدادها و مسائل مهم از زوایای متفاوت بیشتر می‌شود. سرانجام، درک واقعی رویدادهای مهم تاریخی مستلزم اطلاع از تأثیر رویدادها بر انسان — شیوه‌های اثرگذاری این رویدادها بر زندگی روزانه مردم — در سراسر دنیاست.

مجموعه کتاب‌های «چشم‌اندازهایی از تاریخ معاصر جهان» رویدادهای تاریخی دنیا را از قرن بیستم به بعد با ارائه تحلیل و از دیدگاه‌های مختلف بررسی می‌کند. کتاب‌های این مجموعه به دانش‌آموزان، دانشجویان و افراد علاقه‌مند گزیده‌ای از رویدادهای مهم تاریخ ارائه می‌کنند که پیش‌تر منتشر شده است، البته با توجه به پوشش بین‌المللی آن. هر جلد با اطلاعات زمینه‌ای درباره رویداد شروع می‌شود، بعد به مباحث پیرامونی آن می‌پردازد، و با روایت‌های اول‌شخص افرادی به پایان می‌رسد که در صحنه حضور داشته‌اند یا از آن تأثیر پذیرفته‌اند. این مجموعه می‌تواند با استفاده از منابع اصلی مربوط به زمان رویداد و نیز گزارش‌های مناسب در آن زمینه در شکل‌گیری بحث، کمک به رشد

مهارت‌های تفکر نقادانه، افزایش آگاهی از جهان، و افزایش درک چشم‌انداز بین‌المللی از تاریخ مفید باشد.

مطالب از منابع مختلف از جمله نشریات، مجلات، روزنامه‌ها، کتاب‌های غیرداستانی، روایت‌های شخصی، سخنرانی‌ها، شهادت‌ها در مجامع، اسناد دولتی، جزوات، بولتن‌های خبری سازمانی، و مقالات انتخاب شده‌اند. مقالات برگرفته از این منابع به‌دقت تصحیح شده و برای تهیه متن استفاده شده است. هر جلد از کتاب‌های «چشم‌اندازهایی از تاریخ معاصر جهان» حاوی دیدگاه‌های مختلف درباره رویدادهای پراهمیت دنیاست. بیشتر مطالب از منابع بین‌المللی و منابع ایالات متحده است که پوشش بین‌المللی وسیعی داشته است.

هر جلد از سری کتاب‌های «چشم‌اندازهایی از تاریخ معاصر جهان» دربرگیرنده موارد زیر است:

- نقشه جهان که نمایی از زمین و جغرافیا ارائه می‌کند.
- فهرست مطالب به شکل ضمیمه خلاصه کوتاهی از هر مقاله تحقیقی در کتاب ارائه می‌کند.
- مقدمه که خاص موضوع آن کتاب ارائه شده است.
- برای هر دیدگاه یک معرفی کوتاه درباره مؤلف و منبع نوشتار او با خلاصه‌ای از نکات اصلی ارائه شده است.
- جداول، نمودارها، نقشه‌ها و دیگر تصاویر مربوط.
- کادرهای حاشیه‌ای که اطلاعاتی درباره زندگی افراد محوری و رویدادهای تاریخی می‌دهد یا به توضیح مفاهیم علمی یا فنی می‌پردازد.
- فهرست اصطلاحات برای تعریف اصطلاحات اصلی مورد نیاز.
- گاهشماری از رویدادهای مهم قبل، همزمان و بلافاصله بعد از آن.
- کتاب‌شناسی برای معرفی کتاب‌های بیشتر، نشریات ادواری و وبسایت‌ها برای تحقیقات بیشتر.
- نمایه جامع برای دسترسی به افراد، مکان‌ها و رویدادهای نقل شده در متن.

«چشم‌اندازهایی از تاریخ معاصر جهان» برای طیف وسیعی از خوانندگان طراحی شده است، افرادی که می‌خواهند نه تنها درباره تاریخ بلکه درباره رویدادهای جاری، سیاست، حکومت، روابط بین‌المللی، و جامعه‌شناسی بیشتر بدانند — دانش‌آموزان و دانشجویانی که برای انجام دادن تکالیف یا در مورد بحث‌های کلاسی تحقیق می‌کنند، معلمان و

کادر آموزشی که به دنبال مطالب تکمیلی‌اند، و آن‌هایی که می‌خواهند تاریخ را بهتر بفهمند. هر جلد از کتاب‌های «چشم‌اندازهایی از تاریخ معاصر جهان» طوری تدوین شده تا رویدادی پیچیده را توضیح دهد، جرقه بحث را بزند، و دیدگاه بشری پس‌پشت مهم‌ترین رویدادهای جهان در دهه‌های اخیر را نشان دهد.